

ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ:

«Η ΚΡΗΤΗ ΣΤΟΝ ΚΑΠΕΤΑΝ ΜΙΧΑΛΗ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΑ ΜΑΤΙΑ ΤΟΥ ΝΙΚΟΥ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ»

Εργασία για το ιστορικό υπόβαθρο της εποχής που γράφτηκε το βιβλίο "Ο ΚΑΠΕΤΑΝ ΜΙΧΑΛΗΣ"

Ο Νίκος Καζαντζάκης ήταν ένας από τους μεγαλύτερους συγχρόνους συγγραφείς, σεναριογράφους, ποιητές, φιλοσόφους Έλληνες λογοτέχνες. Γεννήθηκε στο Ηράκλειο της Κρήτης στις 18 Φεβρουαρίου 1883 και έφυγε από την ζωή στις 26 Οκτώβριου 1957 στο Φράιμπουργκ της Γερμανίας. Ήταν ένας από τους πιο σεβαστούς από το λαό και από τους πλέον αναγνωρισμένους στο εξωτερικό συγγραφείς. Ο Καπετάν Μιχάλης είναι μυθιστόρημα του Νίκου Καζαντζάκη. Είναι ένα από τα τελευταία του συγγραφέα και θεωρείται από τα κορυφαία της νεοελληνικής λογοτεχνίας. Το βιβλίο κυκλοφόρησε για πρώτη φορά το 1953, ενώ από τη δεύτερη έκδοσή του προστέθηκε ο υπότιτλος «Ελευθερία ή Θάνατος» καθώς και πρόλογος του συγγραφέα για το έργο του. Ο Καπετάν Μιχάλης ήταν ο παππούς του Καζαντζάκη ο οποίος ήταν ένας άγριος και ανυπότακτος πολεμιστής, έχει ορκιστεί να είναι μαυροντυμένος, αξύριστος και αγέλαστος μέχρι να ελευθερωθεί η Κρήτη.

Κατά την περίοδο που γράφτηκε το βιβλίο του Νίκου Καζαντζάκη ο Καπετάν Μιχάλης στην Κρήτη έλαβε χώρα η Κρητική Επανάσταση Κρητική Επανάσταση του 1866-1869, υπήρξε από τις πιο σημαντικές από μια σειρά επαναστάσεων τον 19ο αιώνα στην Κρήτη ενάντια στην Οθωμανική κυριαρχία και υπέρ της ένωσης με την Ελλάδα. Παρ' ότι η ίδια η επανάσταση δεν στέφθηκε με επιτυχία, το γεγονός της ανατίναξης της Μονής Αρκαδίου, που προκάλεσε το θάνατο 300 περίπου πολιορκημένων και 700 αμάχων, είχε μεγάλο αντίκτυπο στη διεθνή κοινή γνώμη ως μία από τις πτυχές του όλου Ανατολικού Ζητήματος. Οι χριστιανικοί πληθυσμοί του νησιού, είχαν επαναστατήσει και κατά τη διάρκεια της Επανάστασης του 1821 μαζί με τους υπόλοιπους Έλληνες, όμως παρά τις σποραδικές επιτυχίες, η επανάσταση καταπνίγηκε. Το 1828 η Κρήτη πέρασε υπό τον έλεγχο του Αιγύπτιου ηγέτη, Μοχάμετ Άλη, αλλά το 1840 ξαναπέρασε υπό τον άμεσα έλεγχο της Υψηλής Πύλης. Το 1841 και το 1858 η Κρήτη επαναστάτησε και πάλι. Τελικά από το 1858 αναγνωρίστηκαν κάποια δικαιώματα στους Κρητικούς, όπως να οπλοφορούν, καθώς και σειρές κανονισμών σχετικά με το χριστιανικό δίκαιο και την απόλυτη ελευθερία της άσκησης της θρησκείας. Η Κρητική Επανάσταση του 1866 θεωρείται το "δεύτερο '21"

Η ΕΝΑΡΞΗ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ

Οι σποραδικές συγκρούσεις συνεχίζονταν και οι εκκλήσεις του Οθωμανού Σουλτάνου δεν έφερναν κάποιο αποτέλεσμα. Το 1866 δημιουργήθηκαν ένοπλα τμήματα. Η έναρξη της Επανάστασης κηρύχθηκε επίσημα στις 21 Αυγούστου 1866. Το ελληνικό κράτος εξέφρασε την συμπάθειά του προς την εξέγερση, όπως και ορισμένες άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Φιλελληνική κίνηση αναπτύχθηκε και στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής και εκδηλώθηκε, μεταξύ άλλων, με την αποστολή χρημάτων και όπλων για την ενίσχυση της κρητικής επανάστασης. Τη διαχείριση χρηματικών ποσών, που προέρχονταν από αμερικανικούς εράνους, προκειμένου να διατεθούν για την αγορά τροφίμων και ενδυμάτων, που αποστέλλονταν με αμερικανικά κυρίως πλοία στην Κρήτη, είχε αναλάβει ο Αμερικανός φιλέλληνας Samuel Howe, ο οποίος είχε εγκατασταθεί στην Αθήνα. Οι επαναστάτες κατάφεραν αρχικά να θέσουν υπό έλεγχο την κρητική ύπαιθρο. Είναι μια από τις πιο λαμπρές σελίδες των αγώνων των λαών για ελευθερία. Η κρητική επανάσταση 1866-69, στη διάρκεια της οποίας το πιο γνωστό και ηρωικό γεγονός αποτελεί η εθελουσία του Αρκαδίου, στις 8 Νοεμβρίου 1866, μπορεί να μην κατέληξε σε θετικό αποτέλεσμα, που δεν θα μπορούσε να είναι άλλο από την απελευθέρωση και την ένωση με την Ελλάδα, αλλά ευαισθητοποίησε και κινητοποίησε τους λαούς όχι μόνο της Ευρώπης, αλλά ολόκληρου του κόσμου υπέρ των δικαιών των Κρητών. Κορυφαίες μορφές της παγκόσμιας πολιτικής σκηνής, των γραμμάτων και της διανοήσης, όπως ο Βίκτωρ Ουγκώ, στάθηκαν στο πλευρό της Κρήτης. Ακόμη και στην πολύ μακρινή Αμερική ή και στην καρδιά της οθωμανικής αυτοκρατορίας, την Κωνσταντινούπολη, συγκροτήθηκαν επιτροπές αλληλεγγύης στον κρητικό λαό. Ο κρητικός αγώνας, που θα έβρισκε την δικαίωσή 30 χρόνια αργότερα, το 1898, και την οριστική 45 χρόνια μετά, το 1913, με την ένωση Κρήτης – Ελλάδας, ξεκίνησε τέτοια εποχή του 1866.

Η ΠΟΛΙΟΡΚΙΑ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ ΑΡΚΑΔΙΟΥ

Στις 8 Νοεμβρίου του ίδιου έτους, οθωμανικές δυνάμεις πολιορκήσαν την Μονή Αρκαδίου, η οποία ήταν και το αρχηγείο των Επαναστατών. Εκεί ο Πάνος Κορωναίος είχε εγκαταστήσει φρούραρχο τον ανθυπολοχαγό Ιώ Δημακόπουλο μαζί με τον ηγούμενο Γαβριήλ Μαρινάκη. Εκτός από 259 πολιορκημένους, στην Μονή είχαν βρει καταφύγιο και 700 γυναικόπαιδα. Μετά από ολιγοήμερες συγκρούσεις, οι οθωμανική πλευρά έσπασε τον αμυντικό κλοιό και εισήλθε. Στη μπαρουταποθήκη της μονής γράφτηκε η τελευταία πράξη του δράματος και μία ακόμα ένδοξη σελίδα της ελληνικής ιστορίας. Ο Κωστής Γιαμπουδάκης την ανατίναξε, σκορπίζοντας το θάνατο, όχι μόνο στους χριστιανούς, αλλά και στους εισβολείς. Ο επίλογος αυτής της άνισης μάχης έχει πια γραφτεί. Από τους Έλληνες που βρίσκονταν στη Μονή, μόνο 3 ή 4 κατόρθωσαν να διαφύγουν, ενώ περίπου 100 πιάστηκαν αιχμάλωτοι. Ο ηγούμενος της Μονής Αρκαδίου Γαβριήλ Μαρινάκης είχε σκοτωθεί πριν από την ανατίναξη της μπαρουταποθήκης. Οι νεκροί και τραυματίες του Μουσταφά ανήλθαν σε 1.500 ή σε 3.000, σύμφωνα με κάποιους υπολογισμούς. Το συγκεκριμένο περιστατικό προκάλεσε ιδιαίτερη εντύπωση στην διεθνή κοινή γνώμη και απέχθεια προς την τούρκικη ηγεσία. Δραματικές λεπτομέρειες από τη φρίκη του ολοκαυτώματος διέσωσε ο Αμερικανός πρόξενος στα Χανιά, Stillman και συγκέντρωσε από πολλές πηγές ο Τιμόθεος Βενέρης στο έργο του "Το Αρκάδι δια των αιώνων" (Αθήνα 1938). Φιλέλληνες κινήθηκαν υπέρ των Κρητών με τη συγκρότηση επιτροπών και τη δημιουργία εράνων. Μετά την καταστροφή του, το 1866, το μοναστήρι ανοικοδομήθηκε πλήρως και αναστηλώθηκε στην πρότερή του μορφή. Μόνο ένα μισοκαμένο τέμπλο στα αριστερά της Αγίας Τράπεζας και μια μπάλα κανονιού σφηνωμένη στο αιωνόβιο κυπαρίσσι στα δεξιά της εκκλησίας μαρτυρούν το αίμα που χύθηκε πριν από περίπου 148 χρόνια.

ΟΙ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ

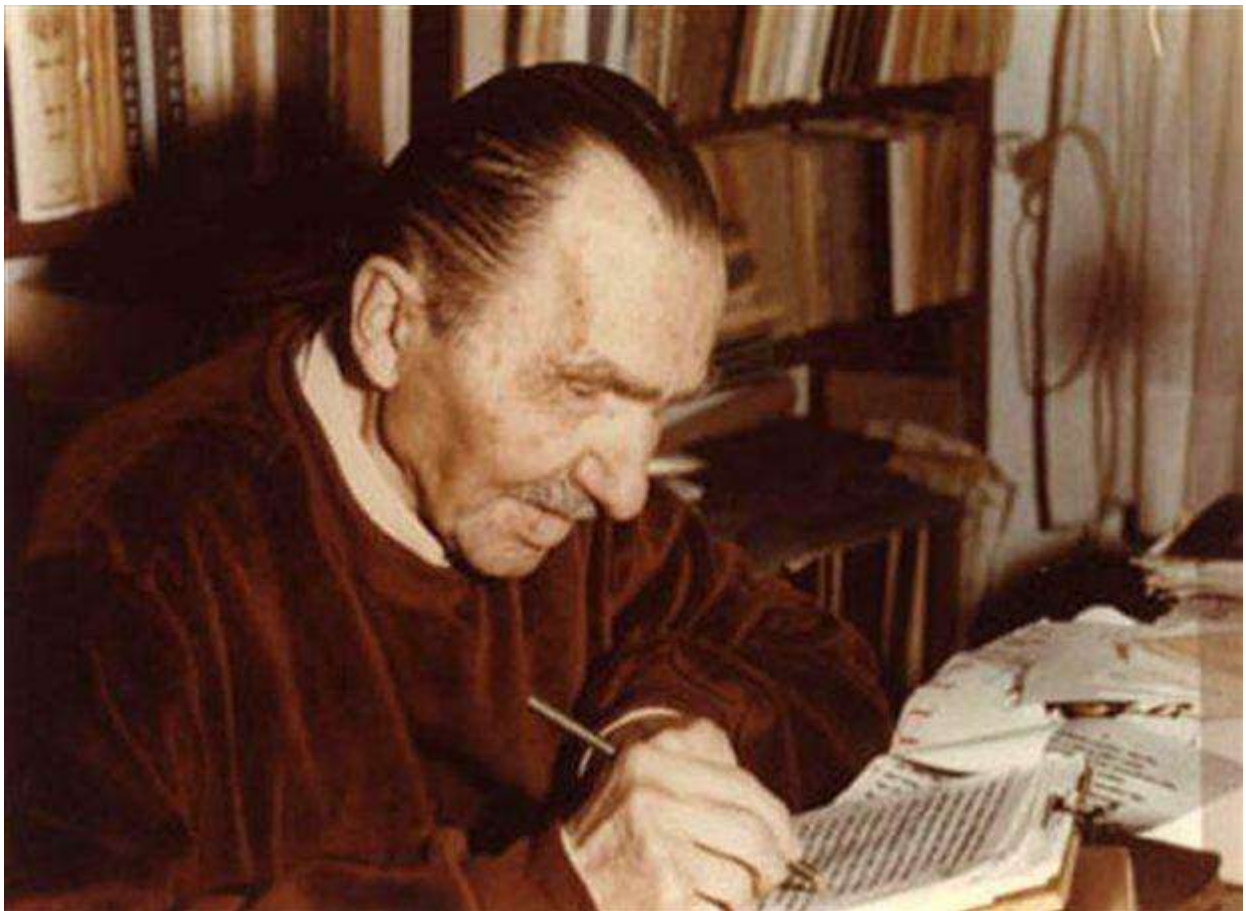
Οι αποστολές εθελοντών, εφοδίων και όπλων από την Ελλάδα είχαν εξαγριώσει την Τουρκία. Στα τέλη του 1868 με τελεσίγραφό της η Τουρκία κατηγορούσε την Ελλάδα για ενεργό ανάμειξη και απειλούσε με πόλεμο, ο οποίος απεφεύχθη με την επέμβαση των Μεγάλων Δυνάμεων. Η Ελλάδα αναγκάστηκε να αποδεχτεί τους όρους του τουρκικού τελεσίγραφου και να σταματήσει την έμπρακτη βοήθεια προς την Κρήτη. Η Τουρκία από την άλλη υποχώρησε στις υποδείξεις της Αγγλίας να προταθεί μια λύση με την παραχώρηση γενικής αμνηστίας και νέων προνομίων. Στις 11 Δεκεμβρίου 1868 η Προσωρινή Κυβέρνηση πολιορκήθηκε στη Γωνιά Κισσάμου. Τον Ιανουάριο του 1869

η ευρωπαϊκή διπλωματία είχε στραφεί υπέρ της Τουρκίας και οι Μεγάλες Δυνάμεις αποφάσισαν με τη Συνθήκη των Παρισίων (9/20 Ιανουαρίου) να απαγορευτεί στη Ελλάδα ο σχηματισμός εθελοντικών σχημάτων και ο εφοδιασμός των επαναστατών.

Η επανάσταση είχε εκπνεύσει με τον πόθο για ελευθερία και την επιθυμία για ένωση με την Ελλάδα ανολοκλήρωτα. Το μόνο θετικό όφελος ήταν τα σκιώδη προνόμια του Οργανικού Νόμου, που έθεταν το Κρητικό Ζήτημα σε νέες βάσεις και θα αποτελούσε σταθερό σημείο αναφοράς για όλα τα επόμενα απελευθερωτικά κινήματα της Κρήτης.

Ο ΦΙΛΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ

Τα γεγονότα του Αρκαδίου δεν αφήνουν ασυγκίνητους τους Αμερικανούς. Στην Βοστώνη συστήνεται ο σύλλογος “ Greek Relief Comitee” όπου πρωτοστατεί ο Samuel Howe”. Λαμβάνονται διάφορες πρωτοβουλίες: συλλαλητήρια, ομιλίες, διενεργούνται έρανοι. Επίσης έρχονται σε συνεννόηση με το Φιλοκρητικό κομματάτο του Λονδίνου και με τον ιστορικό Φίνλαιη , που είναι ανταποκριτής των Τάιμς στην Αθήνα και αντιπρόσωπος του κοιματάτου του Λονδίνου. Του αποστέλλονται 5.000 δολάρια γι’ αυτόν τον σκοπό. Ο Samuel Howe μεταβαίνει με την γυναίκα του στην Ελλάδα για να διαχειριστούν καλύτερα τη βοήθεια. Η σύζυγος του Samuel Howe, Ιουλία, έχει συνθέσει και τραγούδια σχετικά με την Κρητική Επανάσταση. Στην Αθήνα συγκροτείται Ελληνοαμερικανική επιτροπή η οποία οργανώνει την αποστολή εφοδίων στην Κρήτη. Σύσσωμη η σερβική κοινωνία παρακολουθούσε την κρητική εξέγερση. Οργανώνονταν συλλαλητήρια συγκεντρωνόταν βοήθεια και τελούνταν μνημόσυνα υπέρ των πεσόντων . Τον Ιανουάριο του 1867 ιδρύθηκε στο Βελιγράδι επιτροπή επιφανών εκπροσώπων του Σερβικού λαού, για τη βοήθεια των χειμαζόμενων αμάχων της Κρήτης. Σε πόλεις της Σερβίας (Τσάτσκακ, Λόζνιτσα, Νέγκοτιν, Γκόρνι Μιλάνοβατς, Τσούπρια) ιδρύθηκαν επιτροπές. Επίσης επιτροπή υπό την προεδρεία του προέδρου της Σερβικής βουλής, Ζίνκο Karabiberovic, και τον Φλεβάρη του 1867 συγκέντρωσε 30.000 φράγκα για τις πληγείσες κρητικές οικογένειες . Τον Μάρτιο της ίδιας χρονιάς πραγματοποιήθηκε συναυλία για τον ίδιο σκοπό ενώ διαβάστηκαν ποιήματα πατριωτικού και αγωνιστικού περιεχομένου και ένα στα ελληνικά. Δεν έλειψαν και οι σέρβοι αγωνιστές οι οποίοι πολέμησαν στο νησί: ο Milonoje A. Boric από το Νόβι Σαντ, ο Kosta Milosevic που πέθανε μετά από τραυματισμό στις 8 Μαΐου 1867.Και Μαυροβούνιοι εκδήλωσαν την έμπρακτη αλληλεγγύη τους ο απόηχός της οποίας φτάνει μέχρι σήμερα (στα Χανιά υπήρχε πλατεία Μαυροβουνίου ,σημερινή Ελ. Βενιζέλου).Ο Βίκτωρ Ουγκώ έγραψε: «Τίνος ενεκεν εξανέστη η Κρήτη; Διότι ο μεν Θεός έπλασε αυτήν τον κάλλιστον τόπον της οικουμένης ,οι δε Τούρκοι τον ανέδειξαν τον αθλιέστερον [...]Οι Τούρκοι φέρουσιν την νύκτα. Εξανέστη ,διότι η Κρήτη είναι Ελλάς και ουχί Τουρκία[...]» Καταδικάζει την σιωπή της Ευρώπης στα γεγονότα και λέει πως θα στραφεί στην Αμερική , «Θα στραφώ προς την Αμερική: τον 18ο αιώνα η Γαλλία απελευθέρωσε την Αμερική [...] Απελευθερώστε την Κρήτη και σας δίνουμε εξόφληση του χρέους σας. Πληρώνοντας την Ελλάδα , είναι σα να πληρώνεται την Γαλλία».

ΟΜΑΔΑ:

- 1)Σαββάκης Αθ.**
- 2)Καναβάκης Χρ.**
- 3)Χριστοδουλάκης Ν.**